

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

II. ÚS 255/2025-16

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Ľuboša Szigetiho a sudcov Petra Molnára (sudca spravodajca) a Petra Straku v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľa [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], t. č. v [REDAKOVANÉ], zastúpeného JUDr. Evou Mišíkovou, advokátkou, Partizánska 2, Bratislava, proti uzneseniu Krajského súdu v Trnave sp. zn. 6Tos/35/2024 z 29. februára 2024 takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť **o d m i e t a .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľa

1. Sťažovateľ sa ústavnou sťažnosťou doručenou ústavnému súdu 4. júna 2024 domáha vyslovenia porušenia svojich základných práv zaručených čl. 17 ods. 1 a 2 a čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky uznesením krajského súdu sp. zn. 6Tos/35/2024 z 29. februára 2024 (ďalej len „namietané uznesenie“). Zároveň žiada ústavný súd, aby uvedené rozhodnutie všeobecného súdu zrušil a vrátil mu jeho vec na nové konanie a priznal mu primerané finančné zadost'učinenie 20 000 eur, ako aj náhradu trov právneho zastúpenia.

2. Z obsahu ústavnej sťažnosti a jej príloh vyplýva, že sťažovateľ adresoval Okresnému súdu Trnava návrh na podmienené prepustenie na slobodu z výkonu trestu odňatia slobody, ktorý mu bol uložený rozsudkom Okresného súdu Bratislava V sp. zn. 3T/115/2017 z 29. marca 2018, ktorým bol uznaný vinným zo spáchania zločinu prevádzachtva a odsúdený k nepodmienečnému trestu odňatia slobody vo výmere ôsmich rokov a takisto rozsudkom Okresného súdu Bratislava V sp. zn. 2T/58/2016 z 9. apríla 2019, ktorým bol uznaný vinným zo spáchania prečinu poškodzovania cudzej veci a ďalších trestných činov a odsúdený k nepodmienečnému trestu odňatia slobody vo výmere dvoch rokov a štyroch mesiacov. Okresný súd uznesením sp. zn. 104PP/49/2023 z 11. januára 2024 (ďalej len „prvostupňové rozhodnutie“) návrh sťažovateľa s odkazom na § 66 ods. 1 písm. b), ods. 2 a ods. 3 Trestného zákona zamietol. O sťažnosti podanej

proti tomuto prvostupňovému rozhodnutiu okresného súdu rozhodol krajský súd namietaným uznesením, ktorým prvostupňové rozhodnutie v celom rozsahu zrušil a návrh sťažovateľa s odkazom na § 66 ods. 1 písm. a) a b), ods. 2 a ods. 3 Trestného zákona zamietol.

II.

Argumentácia sťažovateľa

3. Sťažovateľ v ústavnej sťažnosti formuluje tvrdenie, že krajský súd splnenie zákonných podmienok upravujúcich podmiennečné prepustenie z výkonu trestu odňatia slobody v jeho prípade posúdil nesprávne a nespravodlivo. Podľa jeho vyjadrenia sa pri preskúmaní jeho návrhu krajský súd obmedzil výlučne na jeho trestnú minulosť, pričom pri skúmaní materiálnych podmienok nezohľadnil ostatné relevantné okolnosti, a to aktuálne poznatky o jeho osobe, správanie vo výkone trestu odňatia slobody, možnosti nápravy, ďalej prostredie, do ktorého by sa vrátil po prepustení na slobodu a ani možnosti uloženia opatrení v rámci skúšobnej doby podmiennečného prepustenia. Zastáva názor, že krajský súd napriek tomu, že skonštatoval nesplnenie podmienok na jeho podmiennečné prepustenie na slobodu, nedal sťažovateľovi v odôvodnení svojho rozhodnutia odpoveď na otázku, čo by mal záujme vyhovenia jeho ďalšiemu návrhu v budúcnosti v rámci svojho správania zlepšiť. V uvedenom postupe krajského súdu vidí porušenie svojich označených práv.

III.

Predbežné prerokovanie ústavnej sťažnosti

4. Z obsahu argumentácie ústavnej sťažnosti sťažovateľa vyplýva, že sťažovateľ namieta porušenie svojich označených práv namietaným uznesením krajského súdu, ktorým bol zamietnutý jeho návrh na podmiennečné prepustenie z výkonu trestu odňatia slobody, kde sťažovateľ predkladá tvrdenie, že konajúci súd pri svojom rozhodovaní zohľadnili v neprospech sťažovateľa okolnosť početných minulých odsúdení, pričom nezohľadnil relevantné okolnosti, ktoré podľa presvedčenia sťažovateľa svedčili v prospech vyhovenia jeho návrhu.

5. Ústavný súd pri posúdení namietaného uznesenia krajského súdu zdôrazňuje, že nebolo jeho úlohou preskúmať správnosť skutkových a právnych záverov, o ktoré krajský súd oprel svoje rozhodnutie, resp. odpovedať na otázku, či malo alebo nemalo byť návrhu sťažovateľa vyhovené. Úloha ústavného súdu sa v danom prípade obmedzila na posúdenie otázky, či sa krajský súd s právne relevantnou argumentáciou sťažovateľa (prezentovanou v uplatnenom návrhu), ako aj s jednotlivými zistenými skutkovými okolnosťami týkajúcimi sa právnej veci sťažovateľa vysporiadal adekvátne a preskúmateľne a či má súdom zvolená interpretácia aplikovaných právnych noriem ústavnoprávne akceptovateľný charakter.

6. Ústavný súd sa oboznámil s relevantnou právnou úpravou, ktorá bola konajúcimi súdmi v právnej veci sťažovateľa aplikovaná:

Podľa § 66 ods. 1 Trestného zákona súd môže odsúdeného podmiennečne prepustiť na slobodu, ak odsúdený vo výkone trestu plnením svojich povinností a svojím správaním preukázal polepšenie a môže sa od neho očakávať, že v budúcnosti povedie riadny život, a

- a) ak ide o osobu odsúdenú za prečin po výkone polovice uloženého nepodmienečného trestu odňatia slobody alebo rozhodnutím prezidenta Slovenskej republiky zmierneného nepodmienečného trestu odňatia slobody,
- b) ak ide o osobu odsúdenú za zločin po výkone dvoch tretín uloženého nepodmienečného trestu odňatia slobody alebo rozhodnutím prezidenta Slovenskej republiky zmierneného nepodmienečného trestu odňatia slobody,
- c) ak ide o osobu odsúdenú za zločin, ktorá nebola pred spáchaním trestného činu vo výkone trestu odňatia slobody po výkone polovice uloženého nepodmienečného trestu odňatia slobody alebo rozhodnutím prezidenta Slovenskej republiky zmierneného nepodmienečného trestu odňatia slobody; súd zároveň nariadi kontrolu technickými prostriedkami.

Podľa § 66 ods. 2 Trestného zákona pri rozhodovaní o podmienčnom prepustení súd prihliadne aj na povahu spáchaného trestného činu a na to, v akom ústave na výkon trestu odsúdený trest vykonáva.

7. Ústavný súd sa takisto oboznámil s odôvodnením namietaného uznesenia krajského súdu, ktoré bolo podkladom na právny záver o zamietnutí návrhu sťažovateľa. Zistil, že krajský súd v sťažovateľovom prípade konštatoval splnenie formálnej podmienky na podmienčné prepustenie, a to vykonanie potrebnej časti z výmery uloženého trestu, pričom sa následne zameril na posúdenie splnenia zvyšných dvoch materiálnych podmienok predpokladaných § 66 ods. 1 Trestného zákona. Podľa krajského súdu tieto podmienky, ktorými sú správanie odsúdeného vo výkone trestu spôsobom preukazujúcim polepšenie a tiež prognóza vedenia riadneho života v budúcnosti (teda po prípadnom prepustení na slobodu), neboli u sťažovateľa splnené. V odôvodnení namietaného uznesenia bolo vysvetlené, že pri posúdení splnenia prvej z označených materiálnych podmienok je potrebné reflektovať na celý priebeh výkonu trestu a vývoj odsúdeného v tomto priebehu a súčasne zodpovedať otázku, či pozitívne správanie odsúdeného vo výkone trestu svedčí o skutočnej zmene životného postoja, alebo ide len o formálne prispôsobenie sa pravidlám. Na tomto mieste krajský súd poukázal na to, že sťažovateľ síce získal v priebehu výkonu trestu jedenásť disciplinárnych odmien, avšak i napriek tomu, že sa vo výkone trestu odňatia slobody ocitol opakovane, a teda mu bol režim výkonu trestu dobre známy (vzhľadom na predchádzajúcu minulosť výkonu niekoľkých nepodmienečných trestov odňatia slobody), jeho správanie po nástupe do výkonu trestu nebolo na požadovanej úrovni a stabilizovalo sa až neskôr. Na tomto mieste špecifikoval prípady porušenia ústavného poriadku zo strany sťažovateľa, keď poukázal na nerešpektovanie pravidiel ustrojenia, vyhlásenie hladovky a tetovanie tela.

8. Krajský súd ďalej dôvodil, že sťažovateľ na verejnom zasadnutí síce prezentoval svoj kritický postoj k spáchanej trestnej činnosti, avšak neuviedol nič, z čoho by bolo možné usúdiť, že by svoj predchádzajúci život tentokrát skutočne analyzoval z hľadiska príčin a podmienok páchania trestnej činnosti so zameraním sa na to, aby tieto príčiny a podmienky eliminoval, a tak v budúcnosti trestnú činnosť nepáchal. Podľa krajského súdu sa sťažovateľ obmedzil iba na verbalizovanie svojho presvedčenia, že začne viesť riadny život a nebude páchať trestnú činnosť.

9. V ďalšom bode namietaného uznesenia bolo poukázané na to, že sťažovateľ síce vo výkone trestu pracoval a absolvoval jeden rekvalifikačný kurz (práca s počítačom), avšak podľa hodnotenia riaditeľa príslušného ústavu o ďalšie vzdelávanie alebo rekvalifikačné kurzy už neprejavil záujem,

teda sa nesnažil aktívne zlepšiť svoje znalosti a schopnosti s cieľom uplatniť sa v spoločnosti tak, ako to prezentuje v uplatnenej sťažnosti.

10. Krajský súd ďalej argumentoval, že sťažovateľ prezentoval svoj záujem starať sa o svoju rodinu, no z hodnotenie riaditeľa ústavu vyplýva, že má jedno maloleté dieťa a neplní si svoju vyživovaciu povinnosť, resp. je pasívny pri realizácii potrebných krokov vedúcich k zabezpečeniu realizácie tejto povinnosti.

11. Krajský súd tak uzavrel, že vyšší počet udelených disciplinárnych odmiern u sťažovateľa nepredstavuje prejav jeho skutočného polepšenia ako výraz prerodu osobnosti s kritickým náhľadom na spáchanú trestnú činnosť, aktívne podnikajúceho kroky k tomu, aby počas výkonu trestu odňatia slobody eliminoval všetky príčiny páchania trestnej činnosti. Skutočnosť aktuálneho plnenia povinností zo strany sťažovateľa podľa názoru krajského súdu svedčí skôr pre záver, že sa sťažovateľ podmienkam výkonu trestu len opäť raz formálne prispôbil bez toho, aby došlo k jeho skutočnej vnútornej premene.

12. Krajský súd k splneniu druhej materiálnej podmienky vymedzenej zákonom, ktorou je vedenie riadneho života, v úvode interpretoval jej obsah a vysvetlil, že pri skúmaní splnenia tejto podmienky sa súdy zameriavajú na zodpovedanie viacerých otázok, a to či bude mať odsúdený na slobode zabezpečené zamestnanie, či iný zdroj príjmov, či udržiava kontakt s rodinou alebo s inými blízkymi osobami a aká je jeho širšia trestná minulosť vrátane možných predchádzajúcich podmiennečných prepustení na slobodu. V nadväznosti na to vysvetlil, že otázku kriminálnej minulosti nemožno posudzovať mechanicky, teda prihliadať len na počet minulých odsúdení či nevyužitých šancí podmiennečného prepustenia, ale je potrebné analyzovať vývoj trestnej činnosti z hľadiska jej frekvencie a závažnosti, a to najmä v rokoch predchádzajúcich spáchaniu trestného činu, za ktorý odsúdený vykonáva aktuálny trest. Pre ilustráciu ozrejmil niektoré relevantné závery kriminologických výskumov týkajúcich sa problematiky recidívy.

13. V sťažovateľovom prípade k skúmanej otázke trestnej minulosti krajský súd konštatoval, že obsah odpisu registra trestov u sťažovateľa svedčí o skutočnosti, že tento páchal trestnú činnosť od roku 1996 prakticky permanentne až dosiaľ, pričom mu boli opakovane ukladané aj nepodmiennečné tresty odňatia slobody, ktoré vykonal.

14. Krajský súd v nasledujúcom bode odkázal na hodnotenie riaditeľa príslušného ústavu na výkon trestu odňatia slobody, ktorým bola resocializačná prognóza sťažovateľa vyhodnotená ako menej priaznivá na základe stredného rizika recidívy trestnej činnosti s dodatkom, že i napriek tomu, že sťažovateľ sa v podmienkach výkonu trestu dokáže správať na požadovanej úrovni, je nutné konštatovať, že vzhľadom na jeho rozsiahlu trestnú minulosť nie je možné zaručiť, že po prípadnom podmiennečnom prepustení bude viesť riadny život.

15. Krajský súd s odkazom na § 66 ods. 2 Trestného zákona, podľa ktorého pri rozhodovaní o podmiennečnom prepustení súd prihliadne aj na povahu spáchaného trestného činu a na to, v akom ústave na výkon trestu odsúdený trest vykonáva, uviedol, že sťažovateľ vykonáva trest, ktorý mu bol uložený za spáchanie zločinu prevádzачstva v jeho kvalifikovanej skutkovej podstate, za ktorý je určená trestná sadzba s rozmedzím od siedmich do desiatich rokov a že ho vykonáva v ústave s minimálnym stupňom stráženia, kde je umiestnený do strednej diferenciačnej skupiny B, ktorá určuje program zaobchádzania s odsúdeným, jeho pracovisko, program vzdelávania a ovplyvňuje ubytovanie odsúdeného.

16. K otázke budúceho zázemia sťažovateľa krajský súd dôvodil, že aj keď má sťažovateľ prísľub budúceho zamestnania a bývania, nemožno opomenúť, že v minulosti sa trestnej činnosti dopúšťal i napriek tomu, že pracoval, a mal teda zdroj legálneho príjmu, pričom ani existencia rodinných či citových väzieb vrátane finančných povinností voči rodine ho od páchania trestnej činnosti neodradila. Preto krajský súd tieto okolnosti nepovažoval pri rozhodovaní o návrhu sťažovateľa za rozhodujúce faktory.

17. Krajský súd, zhrnúc jednotlivé čiastkové závery, bol toho názoru, že po komplexnom posúdení všetkých relevantných okolností je možné dospieť k záveru, že jeden zo základných účelov trestu, ktorým je aj ochrana spoločnosti pred páchatelmi trestných činov, by nebol vyhovením návrhu sťažovateľa, teda jeho podmiennečným prepustením na slobodu, naplnený. Zdôraznil tiež, že jediným faktorom nebola (ako to sťažovateľ tvrdí v sťažnosti uplatnenej proti prvostupňovému rozhodnutiu) len jeho trestná minulosť, ale celý komplex prezentovaných okolností.

18. Z právnej úpravy aplikovanej v právnej veci sťažovateľa (predovšetkým § 66 ods. 1 a 2 Trestného zákona) vyplýva, že predpokladom na podmiennečné prepustenie z výkonu trestu odňatia slobody je okrem uplynutia zákonom ustanovenej doby výkonu tohto trestu aj skutočnosť, že odsúdený počas výkonu trestu plnením svojich povinností a svojím správaním preukázal polepšenie a môže sa od neho očakávať, že v budúcnosti bude viesť riadny život. Konajúci súd vo svojom rozhodnutí dospel k záveru, že sťažovateľ druhú časť uvedených podmienok, teda materiálne podmienky, nesplnil, keď v tomto kontexte (vychádzajúc zo svojich skutkových zistení) konštatoval, že správanie sťažovateľa nebolo na celkom požadovanej úrovni, teda nebolo také, aby preukázalo jeho polepšenie a celková prognóza negarantuje vedenie riadneho života sťažovateľom v prípade jeho prepustenia na slobodu.

19. Ústavný súd vo všeobecnej rovine konštatuje, že neexistuje ústavou zaručené právo na to, aby bolo vyhovené návrhu odsúdeného na podmiennečné prepustenie z výkonu trestu odňatia slobody. Posúdenie splnenia zákonných podmienok je totiž vecou sudcovskej úvahy. Je teda na všeobecnom súde, aby skúmal a posúdil, či sú zákonné podmienky na vyhovenie návrhu splnené, a svoje úvahy v danom smere riadne odôvodnil (II. ÚS 222/2019).

20. Vychádzajúc z informácií uvedených v predchádzajúcich bodoch odôvodnenia tohto uznesenia, bez toho, aby bolo potrebné tieto informácie ďalej analyzovať (keďže sú podľa názoru ústavného súdu samé osebe dostatočne výpovedné, čo sa týka zodpovedania otázky, či sťažovateľ preukázal, že ďalší výkon trestu už nie je v jeho prípade potrebný), ústavný súd konštatuje ústavnú konformnosť odôvodnenia namietaného uznesenia krajského súdu. Je toho názoru, že krajský súd sa náležite vysporiadal s argumentáciou návrhu sťažovateľa na podmiennečné prepustenie z výkonu trestu odňatia slobody a riadne vysvetlil dôvody na jeho zamietnutie. Prezentovanú argumentáciu, o ktorú oprel konajúci súd svoj právny záver o nesplnení podmienok predpokladaných relevantnou právnou úpravou, ústavný súd hodnotí ako vyčerpávajúcu, bez zjavných logických protirečení, plne zodpovedajúcu kritériám stanoveným pre kvalitné odôvodnenie rozhodnutí všeobecných súdov judikatúrou ústavného súdu, a zároveň súladnú s podstatou a zmyslom aplikovaných právnych noriem.

21. V kontexte predostretých námietok sťažovateľa ústavný súd poznamenáva, že sa nemôže stotožniť s tvrdeniami sťažovateľa, podľa ktorých by mal krajský súd svoj zamietavý postoj k návrhu sťažovateľa oprieť výlučne o sťažovateľovu trestnú minulosť. V prvom rade upozorňuje,

že zohľadnenie (okrem iných okolností) aj kriminálnej minulosti odsúdeného pre účely rozhodovania o podmieničnom prepustení z výkonu trestu predstavuje celkom regulárny postup konajúcich súdov, ktoré štandardne využívajú v danom prípade odpis z registra trestov, ktorý podáva obraz o minulosti, resp. minulom správaní osoby, ktorej resocializačnú prognózu je potrebné stanoviť a ktorý nemožno pri stanovení tejto prognózy ignorovať (pozri sp. zn. II. ÚS 204/2022). Samozrejme nejde o jedinú okolnosť, ktorá by mohla sama osebe odsúdeného diskvalifikovať a vopred ho vylúčiť z možnosti podmieničného prepustenia. Bohatá trestná minulosť odsúdeného však predstavuje jednu zo súčastí mozaiky relevantných faktorov, ktorú je potrebné pri prognózovaní budúceho správania odsúdeného na slobode takisto zohľadňovať a nemožno ju opomínať. V sťažovateľovom prípade na jeho trestnú minulosť krajský súd neprihliadal iba mechanicky, povrchno, bez vyhodnotenia jej vývoja, ale ju rámcovo aj analyzoval, keď konštatoval, že má podobu permanencie.

22. Krajský súd sa (ako už bolo konštatované) pri stanovení resocializačnej prognózy sťažovateľa neobmedzil iba na trestnú minulosť sťažovateľa ako na jediný relevantný faktor, ale sa zaoberal aj vyhodnotením ďalších faktorov, a to aj tých, na ktoré vo svoj prospech sťažovateľ poukazoval vo svojom návrhu a ktoré rovnako ako trestnú minulosť neposudzoval mechanicky, ale ich vyhodnotil v celkovom kontexte. Takisto treba povedať, že aj záver krajského súdu o vyhodnení správania sťažovateľa počas výkonu trestu sa opiera o celkom jasné fakty a ich logické zhodnotenie. Nemožno súhlasiť ani s tvrdením sťažovateľa, že by mu krajský súd neposkytol odpoveď na otázku o možnostiach, ktoré by ho mohli v budúcnosti priviesť k splneniu potrebných zákonných podmienok na podmieničné prepustenie na slobodu. V odôvodnení namietaného uznesenia totiž krajský súd celkom zreteľne sťažovateľa navigoval, aby sa zameril na skutočnú analýzu príčin porušovania spoločenských pravidiel, pre ktoré bol sankcionovaný, a zaujal k svojej trestnej minulosti nielen formálny kritický postoj, ale aktívny a úprimný prístup smerujúci k odstráneniu príčin minulého kriminálneho správania. Sťažovateľovi takisto bolo krajským súdom jasne naznačené, že by sa nemal v prostredí výkonu trestu obmedziť iba na jeden rekvalifikačný kurz, ale využiť a absolvovať viaceré možnosti k nadobudnutiu a prehĺbeniu pozitívnych sociálnych zručností, ktoré mu umožnia bezproblémové fungovanie v spoločnosti, na slobode po prepustení z výkonu trestu odňatia slobody.

23. Vzhľadom na predchádzajúce uvedené závery ústavný súd posúdil ústavnú sťažnosť sťažovateľa ako zjavne neopodstatnenú a ako takú ju podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov odmietol.

24. Ústavný súd vzhľadom na všetky svoje závery rozhodol tak, ako to je uvedené vo výroku tohto rozhodnutia.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 30. apríla 2025

Luboš Szigeti
predseda senátu